

Biologisch uitgangsmateriaal

Met nieuwe regels een beetje meer duidelijkheid

Eind mei is er in Brussel een beslissing genomen over hoe de Europese regelgeving voor het gebruik van biologisch uitgangsmateriaal er uit moet zien. Daarmee liggen de kaders vast voor wat er op nationaal niveau, dus ook in Nederland, kan en moet worden geregeld. Het traject naar deze beslissing was lang en moeizaam.

Nederland heeft bij de ontwikkeling van de regelgeving voor biologisch uitgangsmateriaal altijd haar best gedaan om het gebruik ervan zo veel mogelijk verplichtend te maken. Helaas biedt de uiteindelijke tekst nog volop mogelijkheden om ontheffingen af te geven voor het gebruik van gangbaar zaad. Zo blijven de huidige mogelijkheden om ontheffingen te verlenen ook na 1 januari 2004 aanwezig. Het afgeven daarvan gebeurt straks nog steeds op nationaal niveau. Het belangrijkste verschil met de oude situatie is dat de beschikbaarheid en geschiktheid van het biologisch assortiment van zaden en pootaardappelen -nodig om vast te kunnen stellen of ontheffing mag worden verleend- zal worden bepaald op basis van een nationale, digitale zaden databank.

Elk land moet zo'n databank, waar het beschikbare biologisch uitgangsmateriaal in kan worden aangemeld en bijgehouden, opzetten en beheren. De databank moet voor iedereen toegankelijk zijn via het internet.

Het is aan zaadleveranciers om hun assortiment door te geven aan de databank, de overheid hoeft hier geen initiatieven in te nemen. Om te zorgen dat er zo veel mogelijk biologisch zaad en pootaardappelen worden gebruikt

Vermeerdering van
zaaizaad voor
capucijners

BvB/Hans Dijkstra

is het aanmelden bij de databank erg belangrijk. Want pas als een ras opgenomen is in de databank zal het officieel worden erkend als een beschikbaar biologisch ras. Alleen dan kan verplicht worden dat het biologisch vermeerderde ras wordt gebruikt. Hoe meer er straks in de databank staat, hoe moeilijker het voor telers zal worden om aan te tonen dat het gewenste ras, of een geschikt alternatief, niet voorhanden is.

Overigens gaan de nieuwste regels alleen over biologisch zaadgoed en pootaardappelen. Voor uitgangsmateriaal dat vegetatief wordt vermeerderd zijn er geen nieuwe bepalingen, ontheffing wordt op dezelfde wijze als nu aangevraagd en eventueel verleend.

Europese samenwerking

Al geruime tijd laat de biologische sector duidelijk doorklinken een groot voorstander te zijn van het zo veel mogelijk verplichten van gebruik van biologisch uitgangsmateriaal. In eerste instantie zal dit kostenverhogend en werken en de keuzevrijheid van de teler beperken, maar het is nodig om te komen tot een echt 100% biologische landbouw in Nederland. En het is nodig om te zorgen dat de biologische veredeling, die zo nodig is voor het verder optimaliseren van de biologische teelt, goed van de grond kan komen.

Natuurlijk wil men voorkomen dat Nederland geheel uit de pas loopt met andere Europese landen, waardoor er niet op dezelfde manier kostenverhogende verplichtingen worden opgelegd. Daarom heeft de ECO-PB, de Europese biologische veredelingsorganisatie, met behulp van Biologica afgelopen april hierover een workshop georganiseerd (zie Eco-pb Newsletter van mei j.l. op www.eco-pb.org).

Tijdens die workshop zijn concrete stappen gezet tot samenwerking met die landen die er voor open staan. Zo

hebben Engeland, België, Zwitserland en ook Nederland aangegeven te willen kijken of zij voor het verlenen van ontheffingen dezelfde criteria kunnen hanteren.

Verder is er nagegaan hoe het afgeven van ontheffingen op nationaal niveau kan worden geminimaliseerd. In de nieuwste Europese regels staat er weliswaar een bijlage (de Annex) met soorten waarvan zo veel rassen beschikbaar zijn dat voor die soorten geen ontheffing meer mogelijk zal zijn. Het bijzondere is dat de Annex nu nog leeg is, dus ontheffing blijft voor alle soorten gewassen in principe mogelijk. Op welke termijn soorten op EU-niveau aan de Annex worden toegevoegd is helaas niet afgesproken.

Nederland (en elke lidstaat) kan er wel zelf voor kiezen om geen ontheffingen te verlenen voor soorten die hier volop beschikbaar zijn. In Denemarken is het bijvoorbeeld nu al niet mogelijk om ontheffing te krijgen voor sommige granen, in Engeland wil men pootaardappelen binnenkort van ontheffing uitsluiten. Bij de ECO-PB workshop is ook besproken om hier de afstemmingsmogelijkheden na te gaan. Daarmee zou Nederland kunnen zorgen dat straks voor dezelfde soorten gewassen verplicht biologisch zaad moet worden gebruikt als in de belangrijkste concurrentielanden. Zo is het voor te stellen dat Nederland, Duitsland, Engeland en België straks voor de teelt van ijsbergsla uitsluitend biologisch zaad toestaan.

Formeel hoeft Nederland voor 1 januari 2004 alleen te zorgen voor een kale, werkende databank en de criteria op basis waarvan ontheffingen zullen worden verleend vast te stellen. Maar er is meer mogelijk. Door een expertgroep kan een nationale lijst worden opgesteld van gewassen waar geen ontheffing voor nodig is. Ook kan er actief gewerkt worden aan af-

spraken met andere landen over het verplichten van bepaalde soorten en aan het afstemmen van ontheffingscriteria. De biologische-zaden-databank kan bovendien zodanig worden opgezet dat deze echt een meerwaarde krijgt voor boeren en zaadleveranciers bij het kiezen van de juiste rassen.

De Expertisecentrum van LNV (EC-LNV) bereidt met een breed samengestelde werkgroep momenteel het nodige voor zodat Nederland niet alleen aan haar juridische verplichtingen voldoet, maar ook een flinke impuls kan geven aan het gebruik van biologisch uitgangsmateriaal in Nederland. ■

ONTHEFFING BLIJFT MOGELIJK

Op welke gronden worden straks ontheffingen verleend?

Ontheffing mag straks alleen worden verleend als:

- er in de biologische-zaden-databank geen rassen staan vermeld van het soort/gewas dat gewenst is;
- het gewenste ras niet in de databank staat en de gebruiker kan aantonen dat geen van de rassen die wel zijn opgenomen een geschikt alternatief is;
- het gevraagde zaad of pootgoed niet (op tijd) geleverd kan worden.

Ontheffing voor onderzoeksdoeleinden of kleinschalige veldproeven alsook voor het behoud van een ras blijft mogelijk.

Wat wordt verstaan onder 'geschikt alternatief'?

Dit is een cruciale vraag die Nederland (en elke lidstaat) nog voor zichzelf moet beantwoorden. Elk geregistreerd ras is per definitie anders dan alle andere rassen van dezelfde soort. De vraag is alleen: vindt de biologische sector alle eigenschappen waarop onderscheid mogelijk is even belangrijk? Zal straks de kleur van een oogstrijp product, en/of resistentie tegen ziekten, opbrengst, enz. meegewogen worden in de beoordeling?

Wanneer is duidelijkheid te verwachten?

Per 1 januari 2004 treden de nieuwe regels in werking. In september 2003 moet duidelijk zijn hoe Nederland zorg gaat dragen voor de databank en begin december 2003 moet de databank in werking zijn. Dit sluit aan bij de periode dat vele boeren en tuinders hun teeltplan opstellen en is er nog een maand beschikbaar om de databank uit te proberen.